

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gold. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 22. februarja 1871.

Obseg: Gospodarji! zložimo si zemljišča. — O škodi, ki jo delajo zajci sadnemu drevju — Poročilo o XX. skupščini Matičinega odbora. (Konec.) — Beseda o telovadbi. — Siva, božica polabskih in českih Slovanov. (Dalje.) — Česar mi (Nemci) nočemo, to ne sme biti! — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Gospodarji! zložimo si zemljišča.

Spisal dr. Jan. Bleiweis.

3. pismo.

Sèm ter tje se sliši, da kmetje ne bodo marali za zložbo zemljišč in da se bodo trdovratno upirali takemu početju.

Mi pa mislimo, da se kmetu marsikaj podtikuje, česar on ni kriv. Mnogokrat drugi — v gospôskih suk-njah tičijo za kmetom, ki mu glavo mešajo in ga huj-skajo v to in uno.

Skušnje vseh dežel, kjer so začeli vpeljavati zložbo zemljišč, nam pričajo, da tam, kjer so se kmetje upi-rali zložbi, niso tega storili iz nevednosti — vsaj vsak človek previdi, da je bolje imeti svoja zemljišča skupaj kakor raztresena, in tudi iz trdovratnosti ne — saj svojeglavnost ondi prestane, kjer nastopi pametna raz-sodba; al upora najbolj krivo je bilo to, da ni po-stave, ki bi gospodarjem dala poročstvo, da se bode zložba po redu izvrševala, in jim jasno kazala pot, kako bode to šlo. Dokler se gospodar boji, da to, kar bi on začel, mu poderó drugi, in če 5 glav more ovirati to, česar želi 10 glav, ni mu zameriti, da se ne ogreje za stvar, ki mu je še popolnoma nova.

V vseh deželah pa, kjer se je vpeljala postava za zložbo zemljišč, so se tudi kmetje za-njo kmalu ogréli; nekteri veljavni možje med njimi, župani, faj-moštri so stopili na čelo zložbi ter se prizadevali podučevati druge gospodarje, in kmalu se je vnelo ve-selje do novine. Nekteri so se celó podali v take de-žele, kjer je bila zložba zemljišč že dognana, in tako hvalepolni so se vrnili domú, da niso mirú dali, dokler se tudi pri njih ni začelo zlaganje poljá. Videli so, kako lepo je imel vsak posestnik svoja pota vredjena, da mu niso drugi razvozili, kar je on za svoje potrebe vredil, — kako lepo si je razvrstil svoje polje itd.

Kmetje na Saksonskem se tudi niso pritoževali zoper postavu, ki je silila gospodarje, da so si zložili svoja zemljišča, ampak pritožili so se le zoper to, da je postava zahtevala, da dve tretjini glasov morate pritrditi zložbi, namesti da bi že polovica glasov za-dostovala, da se prične zložba. Tudi zoper to so se pritoževali, da se ni brž v kataster prememba zapi-sala itd. Pomanjkljivost postave tedaj je bila kriva, da so se nekteri upirali, ne pa svojeglavnost kmetov.

Iz vsega nam je tedaj to jasno, da je pred vsem postavu treba za zložbo zemljišč, in to dobre, teme-ljito prevdarjene in po razmerah vsake dežele posebej

določene postave. Da bi se taka postava naredila po enem kopitu, napaka bi bila to velika, in že naprej se lahko reče, da z napačno postavu ne dosežemo bla-gega cilja in konca, ki ga v sebi nosi zložba zemljišč.

O škodi, ki jo delajo zajci sadnemu drevju.

Iz Dola 12. sveč. R—r.

Letošnja zima je huda za ljudi in živali, ki biva na prostem. Primorala je posebno zajca, da je šel k drevju si živeža iskat. Prva dva tedna prosenca meseca je tukaj pogostoma obiskaval drevesnice, katerih je pri nas dokaj, ker imamo več za sadjerejo vnetih posest-nikov, ter je mladim cepljencem in divjakom ne samo stranske vejice objedal, temoč vrhe in kožo tako oglo-dal, da jih je na več stotin skoraj popolnoma vničil. Enemu samemu hišniku, podružnice Zaboršt, je v nje-govi lepo zasajeni drevesnici blizo 400 mladih cepljenih dreves pokončal. Mož, kateri je imel veliko veselje do sadjereje ter je upal, ž njim si lep denar pozneje pri-služiti, je zdaj ves potrt in ob veselje za sadjerejo. Cenili so soseskine možje škodo nad 30 gold., namreč za vsako drevesce 10 novih krajc. Al to ni nič, vsaj vsak sam lahko vé, če je kolikaj drevesce lepo, da stane 20—30 krajc., pa tudi več. Kolika škoda tedaj gospodarju! Poslali so cenilci pismo gospodu v Ljub-ljano, ki ima lov te soseske v najemu, ter ga opom-nili, naj nekaj škode gospodarju povrne. Al ta gospod je kratek odgovor na to dal rekši: „Tukaj so zajci toženi“. Povejte nam, drage „Novice“: ali je res s takim odgovorom vse pri kraji in ali se tako poško-dovani kmet ne more pri nobeni gosposki pritožiti? *) In če je nima, svetoval bi, da vse večje soseske, kakor bodo v prihodnje, lov v svojem kraji za-se obdržé, da bi z divjačino, ktera jim škodo dela, potem ravnale po svoji previdnosti. **) Je li mar bolje za par goldi-

*) §. 17. lovskih policijskih predpisov, ki jih je razglasilo c. k. ministerstvo notranjih oprav 15. decembra 1852. l. šte. 5681, glasí se tako-le: „Lastnik zemljišča ima pravico, zahtevati brž odškod-nino vsake škode, ki jo v lovskih okrajih prizadene divjaščina (Ver-gütung aller Wildschäden) bodi si pri poljskih pridelkih, nogradih ali sadnih vrtilih, in če njegovim zahtevam, tudi po posredovanji žu-panovem ne zadosti, ima pravico tožiti zato pri dotični okrajni sodniji“. — Dostaviti pa moramo, da ti lovski predpisi so razgla-šeni le v zakoniku doljno-avstrijskem, v našem jih pa žali-bog! nismo našli.

**) To pa ne bo šlo, dokler se ne premeni ministerski ukaz od 15. dec. 1852., kateri je premenil §. 7. lovske postavu od 7. marca 1849. tako, da je občnam (soseskam) vzel pravico, da na svoje imé ne smejo lova v najem vzeti, in če bi ga po kakem ovinku (pod drugim imenom) v najem vzele, tak ni veljaven.